Windows XP configureren: deel 4

Ieder zijn eigen XP

Een upgrade naar Windows XP houdt méér in dan enkele cosmetische ingrepen, zoveel heeft deze configuratiereeks je intussen wel al duidelijk gemaakt. Op het vlak van beveiliging maakt XP echter helemáál komaf met de povere inspanningen van zijn voorgangers! We laten je in dit vierde deel van onze cursus zien hoe je XP volledig naar je hand kan zetten.

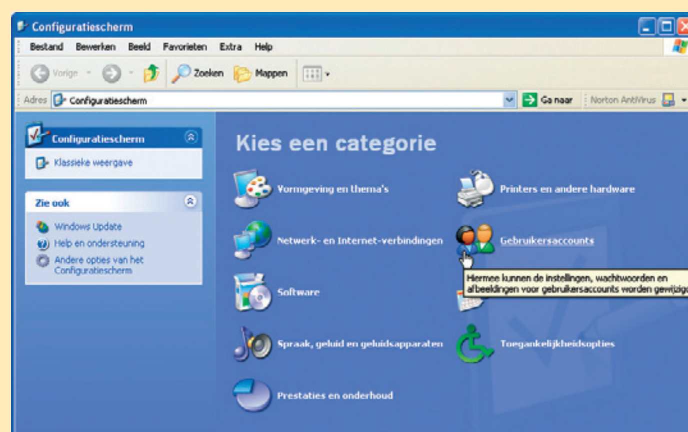
De vorige drie delen van deze cursus vind je terug in Clickx 27, 28 en 30

Misschien denk je bij beveiliging wel aan grote bedrijfsnetwerken met talloze gebruikers en supergeheime bestanden en voel je er dus weinig voor je door deze cursus te wurmen. Toch past een goed doordachte beveiliging ook in de kraam van een gewone thuisgebruiker! Wat dacht je bijvoorbeeld van de volgende scenario's, die je allemaal in XP kan toepassen:
- Je wil vermijden dat je collega's of kinderen zich op elk moment van de dag kunnen aanmelden om te surfen;
- Je wil elk gezinslid graag zijn privé-speelruimte geven: ieder zijn hoogsteigen bureaublad, documentenmap, favorieten, programma's, enz...
- Je wil je zó aanmelden dat *hackers* automatisch in hun bewegingsvrijheid worden beperkt – gesteld natuurlijk dat ze je *firewall* weten te penetreren (zie aflevering 6).

We merken wel even op dat de Professional Edition van Windows XP (ongeveer € 450) je meer armslag geeft naar gebruikersbeheer en beveiliging toe, maar ook met de goedkopere Home Edition (ongeveer € 300) kan je al aardig wat dammen bouwen! Heb je voor bepaalde technieken toch de professionele versie nodig, dan vertellen we je het er zeker bij.

EEN NIEUWE ACCOUNT MAKEN

Centraal in het beveiligingsconcept van XP staat een uitgekiend gebruikersbeheer. Ietwat vereenvoudigd komt dat hierop neer: voor elke (mogelijke) gebruiker van je computer maak je een aparte gebruikersaccount aan. Naargelang je behoeften kan dat zelfs op verschillende manieren, maar we beginnen met de meest voor de hand liggende: via de optie GEBRUIKERSACCOUNTS in het CONFIGURATIESCHERM. Je krijgt een scherm te zien van waaruit je andere accounts kan beheren en ook nieuwe kan aanmaken. Voorwaarde is wel dat je als computerbeheerder bent aangemeld (zie verder). Een gebruiker met beperkte rechten kan immers wel zijn eigen account beheren, maar niet die van anderen!

Gebruikersaccounts kan je vanuit het configuratiescherm beheren.

VAKTAAL

Firewall: Een toestel of speciale software waarmee je je pc (of je netwerk) kan afschermen tegen een hackersaanval.

Hacker: Iemand die zich (met name via het internet) ongeoorloofd toegang tot je eigen pc verschaft en daar allerlei gegevens tracht te ontfutselen of wijzigen.

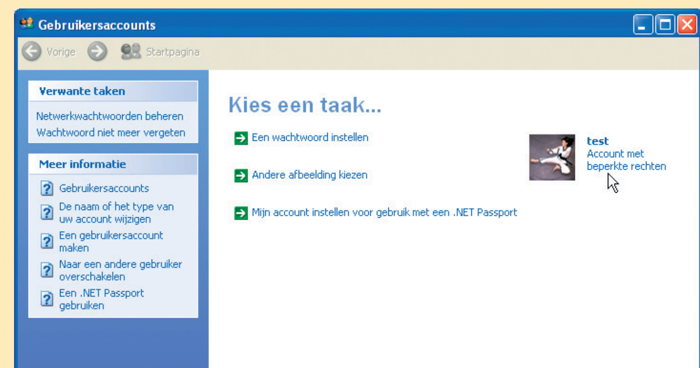
We slaan even de eerste taak over (Een account wijzigen, zie verder in deze cursus), en storten ons meteen op taak twee: EEN NIEUWE ACCOUNT MAKEN. Met deze optie start je een mini-wizard op die je met slechts twee vraagjes lastig valt. Je dient eerst een naam op te geven voor de nieuwe account – gebruik hier bij voorkeur géén spaties – en je moet meteen het accounttype bepalen. Je hebt de keuze tussen 'computerbeheerder' en een account met 'beperkte

Een beheerdersaccount kan ook andere accounts bewerken!

mogelijkheden'. Tenzij je de gebruiker andere accounts wil laten beheren, systeemwijzigingen wil laten uitvoeren of nieuwe programma's wil laten installeren, kies je best voor de tweede optie. Zo'n beperkte gebruiker kan dan nog altijd zijn eigen account en bureaublad beheren, en krijgt vlot toegang tot zijn eigen bestanden. Bijkomend voordeel is dat een eventuele virus- of hackeraanval gewoonlijk minder schade kan berokkenen als je met zo'n account bent aangemeld! Wel is het zo dat oudere programma's niet altijd vlekkeloos draaien onder de beperkingen van zo'n account. Krijgt de gebruiker sommige applicaties inderdaad moeizaam aan de praat, dan kan je hem eventueel toch nog beheerdersrechten toekennen. We vertellen je meteen hoe je dat doet.

Een account met beperkte rechten krijgt heel weinig speelruimte.

EEN ACCOUNT WIJZIGEN

Je kan op elk moment een bestaande account wijzigen. Dat kan door te klikken op **Een account wijzigen** (taak één), of rechtstreeks door met de muis te klikken op een van de bestaande accounts. De opties die je hier te zien krijgt, spreken grotendeels voor zich, maar toch willen we nog een aantal wetenswaardigheden kwijt!

De naam wijzigen

Op het eerste gezicht lijkt dit veld exact op het naamveld dat je bij het creëren van een nieuwe account moest invullen. Toch is er een verschil. Terwijl de naam tijdens de creatie van een account ook intern door Windows wordt gebruikt, wordt de naam in dit veld enkel gebruikt in het welkomstvenster (zie verder) en in het startmenu, en hier mag je dus gerust ook spaties invoegen!

Je kan heel wat wijzigingen aanbrengen aan een account.

Een wachtwoord instellen

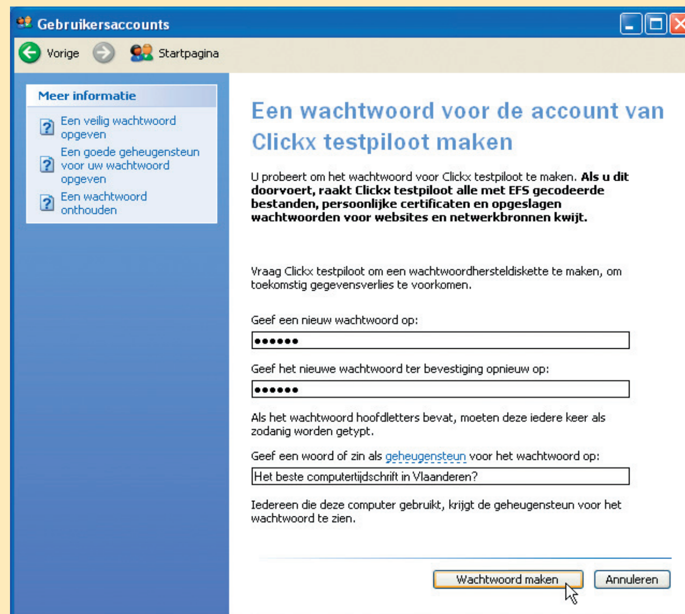
In een gezinssituatie zijn wachtwoorden misschien overbodig, maar werk je met andere collega's op één pc dan kan je zo'n afscherming best gebruiken. Hou er wel rekening mee dat wachtwoorden in XP hoofdlettergevoelig zijn. Je kan hier meteen ook een hint intikken die moet voorkomen dat je je wachtwoord vergeet. Die hint krijg je dan te zien als je bij het aanmelden via het welkomstvenster (zie verder) op het vraagteken naast je gebruikersnaam klikt. Zorg dat je geheugensteuntje ook weer niet té evident is, want andere gebruikers kunnen net zo goed op dat vraagteken klikken...

Zodra je een wachtwoord aan een account hebt toegekend, komt er in het menu meteen een extra optie bij waarmee je het wachtwoord ook weer kan verwijderen. Voor de zwaar vergeetachtigen onder ons heeft XP nog een extra ontsnappingsroute in petto. Meld je daarvoor aan onder je eigen account, en roep in het **Configuratiescherm** de optie **Gebruikersaccounts** op. Klik hier je eigen account aan. Links, in het taakvenster, verschijnt nu de optie **Wachtwoord niet meer vergeten**. Klik je die aan, dan schiet een wizard in actie. Die helpt je een wachtwoordhersteldiskette te creëren. Stop een geformatteerde, lege diskette in je station, tik je (huidige) wacht-

woord in en even later is de diskette klaar. Vergeet je ooit je wachtwoord, dan klik je in het welkomstvenster het groene vierkantje met de witte pijl naast je naam aan. Via de link WACHTWOORDHERSTELDISKETTE zorgt XP er dan voor dat je een nieuw wachtwoord kan instellen waarmee je je vervolgens aanmeldt.

Een opfrisser nodig? Gebruik het vraagteken!

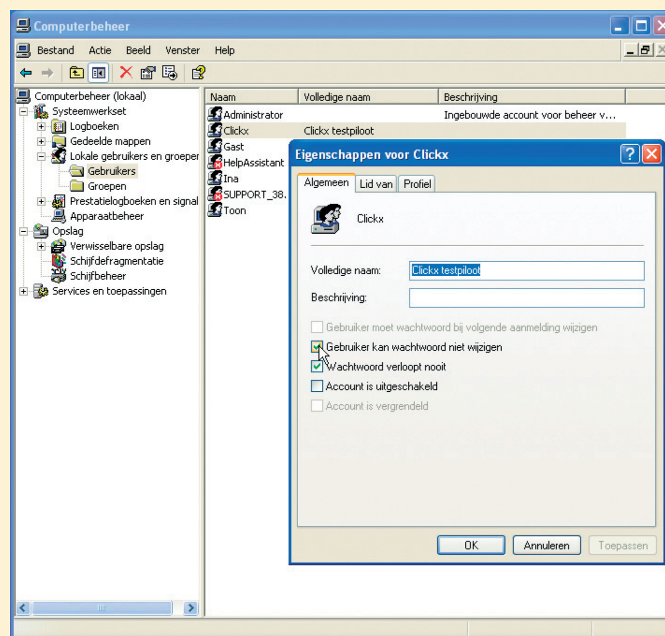

Je hoeft het geheugensteuntje natuurlijk niet zó makkelijk te maken.

Strenger wachtwoordenbeleid

We kunnen ons best voorstellen dat je als beheerder in een werkomgeving de touwtjes wat strakker in handen wil houden. En misschien had je als vader graag wel eens gezien wat zoonlief zoal uitspookt met dat internet... Het probleem is natuurlijk dat je zelf voor hem wel een wachtwoord kan bepalen, maar dat hij even snel weer een ander kan instellen. Daar weten we echter een mouw aan te passen!
Meld je aan als beheerder, en roep in het CONFIGURATIESCHERM de optie PRESTATIES EN ONDERHOUD op. Vervolgens klik je SYSTEEMBEHEER aan, gevolgd door COMPUTERBEHEER. Je komt dan in een module terecht, waar je in het linkervenster dubbelklikt op LOKALE GEBRUIKERS EN GROEPEN, en vervolgens op GEBRUIKERS. Rechts verschijnen de namen van de gebruikers, waaronder een paar vreemde eenden in de bijt, die XP voor intern gebruik zelf heeft aangemaakt. Klik met de rechtermuistoets op de accountnaam van zoonlief en kies EIGENSCHAPPEN uit het snelmenu. Daar plaats je een vinkje naast GEBRUIKER KAN WACHTWOORD NIET WIJZIGEN. Even bevestigen met OK, en je hebt de gebruiker meteen stevig vastgelijmd aan zijn wachtwoord!
Jammer genoeg kan je dit trucje enkel in XP Professional toepassen, maar wanhoop niet: verderop in dit deel maken we ook de Home-bezitters weer gelukkig...

Klink gebruikers vast aan dat ene wachtwoord!

Het keurslijf nog wat aanspannen

Uit deze cursus heb je al begrepen dat er twee manieren zijn om accounts te beheren, beide vanuit het configuratiescherm: enerzijds via **Gebruikersaccounts**, anderzijds via **Prestaties en Onderhoud**, **Systeembeheer**, **Computerbeheer** (zie kaderstukje). Elke manier heeft trouwens opties aan boord die je bij de andere niet aantreft: zo kan je een figuur of een geheugensteuntje aan de account toevoegen op de eerste manier en kan je het wachtwoord van een gebruiker blokkeren op de tweede manier. Wil je het gebruikersbeheer echter nóg fijner afstemmen, dan kan je – jawel – een derde manier inschakelen! Meld je als beheerder aan, en roep vervolgens via de Startknop de optie **Uitvoeren** op, waar je de opdracht **CMD** intikt. In het DOS-venster kan je nu een mooi overzicht opvragen van de gebruikersaccounts. Tik daartoe de opdracht **NET USER naam** in, waarbij je 'naam' vervangt door de gewenste gebruikersnaam.

Met dit commando is het zelfs mogelijk de periode waarbinnen een bepaalde gebruiker zich mag aanmelden, aan banden te leggen. Slecht nieuws natuurlijk voor dochterlief, die nu netjes mag wachten om te surfen tot wanneer mama thuiskomt van haar werk. Dat stel je bijvoorbeeld als volgt in: **NET USER dochterlief /times:ma-vr,5pm-7pm;za-zo,10am-4pm**. In een Engelstalige Windows-omgeving dien je wel andere afkortingen te gebruiken (zoals su in plaats van zo). Wil je de tijdslimiet weer opheffen, dan hoef je als parameter na **/times**: enkel maar **all** op te geven. Deze opdracht geldt zowel voor XP Professional als voor de Home Edition! Meer nog, in beide versies kan je ook de volgende opdracht intikken: **NET USER naam /PASSWORDCHG: NO**. Op die manier kan je ook in XP Home voorkomen dat een bepaalde gebruiker zijn eigen wachtwoord nog kan aanpassen. Vervang **NO** door **YES** als je dat toch weer mogelijk wilt maken.

Het ligt echter voor de hand dat al deze restricties weinig uithalen als je ook een account zonder wachtwoord hebt gecreëerd, waar je dergelijke beperkingen niet oplegt... Immers, elke gebruiker kan zich dan doodleuk met deze account aanmelden!

```
C:\WINDOWS\System32\cmd.exe

C:\>net user clickx /times:ma-vr,6pm-8pm;za-zo,10am-4pm
De opdracht is voltooid.

C:\>
```

De avondklok ingesteld voor de arme Clickx-gebruiker.

```
C:\WINDOWS\System32\cmd.exe

C:\>net user clickx
Gebruikersnaam                          Clickx
Volledige naam                          Clickx testpiloot
Opmerking
Opmerking van gebruiker
Landcode                                000 (Systeemstandaard)
Account actief                          Ja
Account verloopt                        Nooit

Wachtwoord voor het laatst ingesteld    11/25/2002 11:24 AM
Wachtwoord verloopt                     Nooit
Wachtwoord mag worden gewijzigd         11/25/2002 11:24 AM
Wachtwoord vereist                      Ja
Gebruiker mag wachtwoord wijzigen       Nee

Werkstations toegestaan                 Alle
Aanmeldingsscript
Gebruikersprofiel
Basismap                                c:\clickx
Laatste aanmelding                      11/25/2002 12:01 PM

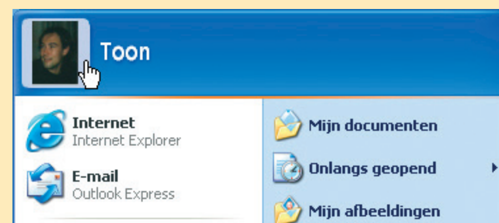
Toegestane aanmeldingstijden            zondag 10:00 AM - 4:00 PM
                                        maandag 6:00 PM - 8:00 PM
                                        dinsdag 6:00 PM - 8:00 PM
                                        woensdag 6:00 PM - 8:00 PM
                                        donderdag 6:00 PM - 8:00 PM
                                        vrijdag 6:00 PM - 8:00 PM
                                        zaterdag 10:00 AM - 4:00 PM

Lidmaatschap lokale groep               *Gebruikers
Lidmaatschap globale groep              *Geen
De opdracht is voltooid.

C:\>_
```

De accountgegevens in één oogopslag.

Andere afbeelding kiezen

Je eigen kiekje voor je gebruikersaccount!

Gebruik je het welkomstscherm, dan zie je naast je gebruikersnaam ook een afbeelding verschijnen. Diezelfde figuur krijg je trouwens ook te zien bovenaan het startmenu van XP. Standaard graait XP daarbij uit een beperkte galerij van weinig appetijtelijke figuurtjes. Gelukkig kan je die vervangen door een eigen foto – gesteld dat die aantrekkelijker is – en dat doe je door de link **Meer afbeeldingen zoeken** aan te klikken. Heb je ergens op je schijf een geschikt bmp-, gif-, jpg- of *PNG*-bestandje staan, dan hoef je dat maar aan te klikken. XP past het formaat dan zelf wel aan. Niemand houdt je tegen om bijvoorbeeld een kiekje met behulp van een camera of scanner te nemen, en dát als afbeelding voor je account in te zetten.

Het type account wijzigen

Hier kan je omschakelen tussen een beheerdersaccount en één met beperkte mogelijkheden. Zoals gezegd, doe je er verstandig aan het aantal beheerdersaccounts tot een minimum te beperken. Het is zelfs een goed idee voor jezelf zo'n beperkte account aan te maken en je voor dagdagelijks gebruik daarmee aan te melden. Dien je op zekere dag toch een nieuw (stuur)programma te installeren, dan kan je tijdelijk weer je beheerdersaccount inschakelen.

De account verwijderen

In een gezinssituatie zien we het nog niet zo snel gebeuren, maar in een werkomgeving kan het best zijn dat je op een bepaald moment een account definitief wil verwijderen. Dat kan je perfect doen met deze optie. In een daad van welwillendheid kan je de knop **Bestanden houden** indrukken! In dat geval worden de belangrijkste bestanden uit het profiel van de onfortuinlijke gebruiker eerst naar het bureaublad gekopieerd. Ze komen dan terecht in een map met zijn naam, die hij vervolgens als souvenir kan meenemen en zelfs herinstalleren op een andere computer. Zijn e-mails en favorieten is hij echter definitief kwijt. Hou er wel rekening mee dat je een verwijdering van een account niet zomaar ongedaan kan maken! Zelfs als je een nieuwe account aanmaakt onder dezelfde naam én met een identiek wacht-

woord, kan je bijvoorbeeld niet meer aan de bestanden waartoe die gebruiker vroeger enkel met zijn account toegang had! Gebruik je XP Professional, dan is er wel een tussenoplossing. In plaats van een account onherroepelijk te verwijderen, kan je die tijdelijk uitschakelen. Dat doe je overigens in hetzelfde venster als bij de procedure uit het kaderstukje over wachtwoordenbeleid. In dit geval zet je dan wel een vinkje naast de optie **Account is uitgeschakeld**. Hij kan zich dan niet meer met die account aanmelden, tot wanneer jij als beheerder het vinkje weer verwijdert!

Misschien gun je de ongelukkige gebruiker toch nog zijn eigen bestanden?

Gebruik van .Net Passport

Je paspoortgegevens kan je nadien nog altijd wijzigen.

Als je je eigen accountnaam aanklikt in het venster van de gebruikersaccounts, dan zie je onderaan een extra optie verschijnen. Die laat je toe meteen een eigen .Net Passport aan te maken (in Clickx 30 vind je meer over .Net). Een wizard begeleidt je overigens tijdens de creatie van zo'n paspoortaccount. Je dient wel een e-mailadres op te geven – of meteen een gratis adres bij [www.msn.com] aan te vragen, en een wachtwoord in te stellen. Verder dien je nog enkele gegevens te vermelden, zoals een geheime vraag voor het geval je ooit je wachtwoord vergeet, en je land en regio. Standaard plaatst XP een vinkje naast de optie **Mijn .Net Passport-gegevens opslaan in mijn Windows-gebruikersaccount**. Dat houdt in dat een aanmelding bij Windows XP je automatisch ook toegang geeft tot allerlei diensten die zo'n .Net Passport vereisen, zoals Messenger of Hotmail. Heb je eenmaal zo'n paspoortaccount aangemaakt, dan kan je vanuit het venster van de **Gebruikersaccounts** (optie **Mijn .Net Passport wijzigen**) naderhand een nieuw paspoort aanvragen, of bepaalde gegevens van je bestaande paspoort aanpassen.

DE MANIER WAAROP GEBRUIKERS ZICH AAN- EN AFMELDEN WIJZIGEN

Heb je op je systeem (buiten de standaard aangemaakte Administrator en Guest) slechts één gebruikersaccount, zonder wachtwoord, dan beland je bij het opstarten van Windows dadelijk op je bureaublad. In alle andere gevallen dien je je dus eerst nog aan te melden. Die aanmelding kan op twee manieren verlopen, en dat kan je instellen via de derde taak van Gebruikersaccounts.
Plaats je een vinkje naast **Het welkomstvenster gebruiken**, dan krijg je in het aanmeldingsvenster een overzicht van alle gebruikersnamen te zien. Aanmelden gebeurt dan door jouw accountnaam aan te klikken. Maak je inderdaad gebruik van dit welkomstvenster, dan heb je er meteen een handige functie bij, tenminste als je ook nog een vinkje plaatst naast **Snel naar andere gebruiker** overschakelen. Stel dat je zelf bent aangemeld en dat je met een loodzware download bezig bent. Net op dat moment wil een ander lid van het gezin zich aanmelden om snel even zijn e-mail te lezen. Dat kan perfect, en dat terwijl jouw taak netjes op de achtergrond verder blijft lopen! Druk daartoe de sneltoetscombinatie **Winlogotoets+L** in of ga via de Startknop naar **Afmelden**, en kies daar **Andere gebruiker**. Hou er wel rekening dat je met zulke trucjes heel wat geheugen van je systeem afsnoept!

Snel even een andere gebruiker laten aanmelden.

Maak je liever geen gebruik van het welkomstvenster dan is zo'n snelle gebruikerswisseling ook niet langer mogelijk. Bij het aanmelden dien je dan normaal eerst **Ctrl+Alt+Delete** in te drukken, waarna je je naam (en wachtwoord) kan intikken. Voormalige NT- en 2000-gebruikers zullen deze aanmeldprocedure onmiddellijk herkennen. Je kan overigens ook vanuit het welkomstscherm deze procedure alsnog oproepen: dat doe je door tweemaal na elkaar **Ctrl+Alt+Delete** in te drukken.
Het voordeel van deze 'klassieke' aanmeldprocedure is dat je geen andere gebruikersnamen te zien krijgt én dat je je zelfs met de Administrator-account kan aanmelden – althans in de Professional edition. Deze account bestaat ook wel in de Home edition, maar je kan er dan enkel mee aanmelden vanuit *Veilige modus*. Die roep je op door bij het opstarten van je systeem enige tijd op de **F8-toets** te drukken, en vervolgens uit het opstartmenu **Veilige modus** te selecteren. Van hieruit kan je je dan ook aanmelden als Administrator, met een blanco wachtwoord. Dat kan overigens een heel handige uitweg zijn als je niet meer met je eigen account kan aanmelden – bijvoorbeeld omdat je je wachtwoord vergeten bent!

— Toon Van Daele —

VAKTAAL

Png: Portable Network Graphics. Een bestandsformaat dat speciaal voor het web ontworpen werd en flexibeler is dan het veelgebruikte gif-formaat.

Veilige modus: De veilige modus is een methode om de pc op te starten in geval van problemen. De veilige modus zorgt dat je systeem enkel de strikt noodzakelijke toepassingen oplaadt, zodat je manueel aanpassingen kan doen in je configuratiegegevens.